

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"ประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน" เป็นระบบการปกครองที่ยึดหลักการที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นระบบการปกครองที่ยกย่องคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ ตลอดจนหลักของเหตุผล และการใช้เสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครองประเทศ (จรูญ สุภาพ, 2523)

หลักการขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการเข้าใจโดยทั่ว ๆ ไปของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มี 6 ประการด้วยกันดังนี้ คือ

1. การรับรองสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ของประชาชน โดยยอมรับทัศนคติและความคิดเห็นต่าง ๆ ของประชาชนที่แสดงออกมาโดยชอบธรรม และป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ด้วยความยุติธรรม ระบอบประชาธิปไตยยกย่องค่าของบุคคล กล่าวคือถือว่ามนุษย์ทุกคนมีความสมบูรณ์ในตัวเอง รัฐตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน
2. การยอมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง กล่าวคือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการปกครองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น ให้ประชาชนมีสิทธิทั่วไปในการออกเสียงเลือกตั้ง ฯลฯ เป็นต้น
3. การถือหลักแห่งกฎหมายเป็นแม่บทในการปกครอง และถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นหลักกฎหมายสูงสุดในการดำเนินการปกครองประเทศ กฎหมายอื่นใดจะขัดกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ นับว่าเป็นการปกครองโดยกฎหมาย
4. การถือหลักการเสียงข้างมาก คือ การพิจารณาตัดสินในรัฐกิจ จะต้องเป็นไปตามความปรารถนาของประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้นการหามติหรือข้อยุติใด ๆ ในระบอบประชาธิปไตย จึงนิยมใช้หลักการเสียงข้างมากเป็นเครื่องตัดสิน

5. การให้ประชาชนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยกำหนดให้ประชาชนเสมอภาคกันในกฎหมาย และถือหลักความยุติธรรมในสังคมเป็นที่ตั้ง เช่น สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ควรให้คนเดียวมีเสียงเดียว (one man one vote) ฯลฯ เป็นต้น

6. หลักการปกครองโดยผู้แทน เพราะในปัจจุบันประชาชนไม่สามารถทำการปกครองประเทศด้วยตนเองโดยตรงได้ จึงต้องเลือกบุคคลกลุ่มหนึ่งขึ้นมาเป็นผู้ทำหน้าที่ปกครองประเทศ
 สมวิเชียร (2516) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

ก. ประชาธิปไตยในความหมายที่แคบ หมายถึง ระบบการเมือง (political system) หรือรูปแบบของการปกครอง (form of government) อันมีหลักดังนี้

1. ผู้ปกครองต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้ปกครอง ผู้ทำหน้าที่ปกครองเป็นเพียงตัวแทนที่ปวงชนเลือกขึ้น ทำหน้าที่บริหารแทนตนเท่านั้น ไม่มีอำนาจราชศักดิ์เหนือปวงชนแต่อย่างใด

2. ผู้ใต้ปกครองจะต้องมีสิทธิ์เปลี่ยนตัวผู้ปกครองได้เป็นครั้งคราว

3. สิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานของปวงชนจะต้องได้รับการคุ้มครอง

ข. ประชาธิปไตยตามความหมายที่กว้าง หมายถึง วิธีชีวิตและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งการตัดสินใจว่าวิธีชีวิตหรือสัมพันธภาพของคนในสังคมจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่นั้น อาศัยเกณฑ์กว้าง ๆ ดังต่อไปนี้ในการตัดสินใจ

1. การเคารพในสิทธิของกันและกัน

2. การตกลงโดยสันติวิธี

3. ความยุติธรรมในสังคม

ถ้าสังคมใดมีลักษณะทั้ง 3 ประการอย่างเด่นชัด ก็จัดว่าสังคมนั้นเป็นสังคมประชาธิปไตย ซึ่งมีแบบแผนแห่งพฤติกรรมในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า การปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ประชาชนได้ปกครองตนเอง เป็นวิธีการปกครองที่ประชาชนเลือกตัวแทนของตนไปทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองประเทศ ซึ่งมีหลักการขั้นพื้นฐาน คือ การรับรองสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ของประชาชน การยอมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง

การยึดถือหลักแห่งกฎหมายเป็นแม่บทในการปกครอง การยึดถือหลักการเสียงข้างมาก การให้ประชาชนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และการถือหลักการปกครองโดยผู้แทน

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็น การปกครองแบบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แต่อาจกล่าวได้ว่า การนำระบอบการ ปกครองแบบนี้มาใช้ในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คือไม่สามารถพัฒนาการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยให้ก้าวหน้าไปได้เหมือนอารยประเทศทั้งหลาย ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของประชาชนพลเมืองในเรื่องความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมืองการ ปกครอง และพฤติกรรมหรือการแสดงออกเพื่อมีส่วนร่วมในทางการเมืองของระบบการเมือง การปกครองนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะจะเป็นพื้นฐานของการที่จะสามารถใช้กลไกของระบบ การเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เป็นไปได้หรือไม่เพียงใดก็ตาม สำหรับในประเทศไทย นั้นยังปรากฏว่าองค์ประกอบด้านประชาชนพลเมืองของเรายังมีปัญหาอยู่มาก ยังขาดคุณภาพที่จะ สนับสนุนการพัฒนาการของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ ไม่มีพลังเพียงพอที่จะควบคุม หรือผลักดันให้การดำเนินการของรัฐบาลเป็นไปในทิศทางที่มั่นคง จึงได้เกิดการปฏิวัติ การ รัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและการขอยกเลิกรัฐธรรมนูญอยู่หลายครั้งหลายครา (เสรี ราชวร, 2529)

ปัญหาพื้นฐานที่สำคัญที่น่าพิจารณาในการศึกษาปัญหาการปกครองแบบประชาธิปไตยก็คือ ทำอย่างไรจึงจะช่วยทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในสังคมหรือมีปัจจัย อะไรที่จะส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพในการปกครองแบบนี้ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยหลายประการ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญ คือ

1. วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นแบบเก่าไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์ และ วิธีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความกระตือรือร้น หรือสนใจทางการเมือง ถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นปกครอง
2. กระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองมิได้มีบทบาทช่วยให้ประชาชนทั่วไปเกิดความ สนใจ ความรอบรู้และแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง ตลอดจนประชาชนขาดการเรียนรู้ทางการเมือง ในด้านประสบการณ์ทางการเมืองและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครอง น้อย เนื่องมาจากระดับการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่ต่ำ และไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ทาง

การเมือง

3. ปัญหาเศรษฐกิจปิดรัศมีตัวจนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีเวลาสนทนากับเหตุการณ์ทางการเมืองมากนัก
4. คนไทยชอบวิถีการดำเนินชีวิต (way of life) อย่างง่าย ๆ มักชอบนิยมถือเอาความสะดวกสบายเป็นใหญ่ ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่ขาดศรัทธาและไม่ผูกพันกับรัฐบาล เพราะผู้บริหารประเทศขาดความสามารถ
5. องค์การทางการเมืองไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะเป็นหลักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองและพัฒนาการเมือง (บรรพต วีระสัย และ สุขุม นวลสกุล, 2515)

ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตย นอกจากจะยึดถืออุดมการณ์อันเป็นหลักประชาธิปไตยและรูปแบบโครงสร้างแห่งอำนาจที่เป็นประชาธิปไตยแล้ว ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ คนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดในประเทศต้องมีความเชื่อ และมีการดำเนินชีวิตประจำวันสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และโครงสร้างทางด้านการเมือง การปกครองด้วย ดังคำกล่าวของ ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2524) ที่กล่าวว่า "ความเชื่อ ความสันทัดทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าประชาชนขาดความสันทัดทางการเมืองแล้วย่อมนำไปสู่การทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เสื่อมสลายไปได้ ความสันทัดทางการเมืองในที่นี้หมายถึง ความสนใจ การติดตาม การมีส่วนร่วม ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งการที่ประชาชนจะมีความสันทัดทางการเมืองได้ ก็เนื่องจากมีอุดมการณ์นั่นเอง"

จากสาเหตุของปัญหาพื้นฐานดังกล่าวเป็นปัจจัยทำให้ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ขาดการศึกษาทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นผลทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยไม่พัฒนาเท่าที่ควร ดังนั้น รัฐบาลในสมัย นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี จึงมีนโยบายส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยมีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบหน้าที่นี้โดยตรง ได้จัดทำโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (พมบ.) ขึ้นทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2534 (ดังภาคผนวก ข.) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกทางการเมืองที่ถูกต้อง

2. เพื่อให้ประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่เห็นแก่อำสสินจ้าง หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้ใด

3. เพื่อจัดการข้อเสียในการเลือกตั้งทุกระดับให้หมดไป

4. เพื่อนำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ในการดำเนินการตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ได้จัดให้มีชุดปฏิบัติการระดับตำบล หมู่บ้าน และชุมชนในเขตเทศบาล เพื่อรับผิดชอบแห่งละ 1 ชุดทั่วประเทศ ซึ่งแบ่งเป็นชุดปฏิบัติการระดับตำบล 6,863 ชุดปฏิบัติการ ชุดปฏิบัติการระดับหมู่บ้าน 63,343 ชุดปฏิบัติการ และในเขตเทศบาลเมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร 1,727 ชุดปฏิบัติการ รวมทั่วประเทศ 71,933 ชุดปฏิบัติการ สำหรับชุดปฏิบัติการระดับหมู่บ้านชุดหนึ่งมี 4 คน ประกอบด้วย

1. ครูในพื้นที่ 1 คน ทำหน้าที่หัวหน้าชุดปฏิบัติการและเผยแพร่ประชาธิปไตย

2. ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 1 คน

3. ทหารหรือตำรวจ หรืออาสาสมัคร 1 คน

4. ผู้นำตามธรรมชาติที่นายอำเภอแต่งตั้ง 1 คน

ชุดปฏิบัติการระดับหมู่บ้านได้เข้าปฏิบัติงานในหมู่บ้านทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2534 เป็นต้นมา ซึ่งมีครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาธิปไตยโดยมีวิธีการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผบม.) โดยสรุปดังนี้

1. นำชุดปฏิบัติการเข้าพบและรายงานตัวต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อขอความร่วมมือ ความอนุเคราะห์และขอคำปรึกษาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

2. ศึกษาข้อมูลทุกด้านของหมู่บ้านโดยการพูดคุยกับผู้นำในหมู่บ้าน

3. สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน โดยการปรับทุกข์ ผูกมิตร เป็นต้น

4. ชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยแก่ชาวบ้านในทุกโอกาส เช่น การเยี่ยมตามบ้าน การพบปะพูดคุย การชี้แจงในงานบุญ ซึ่งอาจกระทำโดยคนเดียว หรือรวม

กับสมาชิกรัฐสภา

5. ประเด็นที่ต้องชี้แจงเผยแพร่ประชาธิปไตย ได้แก่ ความหมายของประชาธิปไตย วิธีชีวิตประชาธิปไตย ความสำคัญของการเลือกตั้ง หน้าที่ของผู้แทนราษฎร ลักษณะของผู้แทนที่ดี ลักษณะของผู้แทนที่ไม่ดี ผลเสียที่เกิดจากการซื้อเสียง หน้าที่ของประชาชนในการป้องกันการซื้อเสียงเลือกตั้ง แนวทางปฏิบัติของประชาชนในการเลือกตั้ง (กรมการปกครอง, 2534)

การดำเนินงานเผยแพร่ประชาธิปไตยตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผบม.) ในช่วงระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม 2534 ถึงวันที่ 22 มีนาคม 2535 เป็นโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระยะสั้น อันมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนภารกิจที่สำคัญของกระทรวงมหาดไทยในการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การให้การศึกษาและความรู้ทางการเมือง (Political Education) แก่ประชาชน

ถึงแม้ว่าโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผบม.) ได้สิ้นสุดลงไปแล้วก็ตาม แต่ภารกิจที่สำคัญของกระทรวงมหาดไทยในการพัฒนาการเมืองและการบริหารในระบอบประชาธิปไตยยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏอยู่ในแผนมหาดไทย ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2535-2539) ที่มุ่งเน้นขยายฐานประชาธิปไตยสู่วงชนโดยการทำความรู้ทางการเมืองลงสู่ประชาชนระดับตำบล หมู่บ้าน องค์การประชาชนระดับตำบล หมู่บ้าน โดยการจัดประสานการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยราชการที่ปฏิบัติงานในตำบล หมู่บ้าน ประสานร่วมมือทากิจกรรมระหว่างหน่วยราชการ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ องค์การพัฒนาของเอกชน เพื่อให้งบประมาณในการดำเนินการของทุกฝ่ายเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ซ้ำซ้อนกัน (สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย, 2534)

จากภารกิจตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผบม.) จะเห็นได้ว่าครูประถมศึกษาคือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติการและเผยแพร่ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแกนนำในการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน ดังที่ ทิพาพร วรรณประภา (2525) กล่าวว่า "ครูประถมศึกษาในชนบท นับว่าเป็นบุคคลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาชุมชนในชนบท เพราะครูเป็นผู้ที่มีจำนวนมากที่สุดและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อีกทั้งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ในหมู่บ้าน กล่าวได้ว่าครูเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทราบถึงปัญหาของประชาชน ทราบถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่สุด ด้วยเหตุดังกล่าวครูจึงได้รับความไว้วางใจและความ

เชื่อกันจากประชาชนในชนบท ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชนบทในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และการสาธารณสุข"

นอกจากครูประถมศึกษาจะมีบทบาทโดยตรงในการให้ความรู้และสร้างเสริมให้นักเรียน เข้าใจประชาธิปไตยทั้งในแง่ของระบบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตยแล้ว ครูประถมศึกษายังมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นสื่อกลางที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของประชาธิปไตย ซึ่งสามารถทำได้โดยตรง แล้วยังสามารถให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ระบบประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตยในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคกลาง ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่าครูประถมศึกษา ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน มีความรู้และบทบาทเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์คัดเลือก และจัดฝึกอบรมบุคคลที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาธิปไตย รวมทั้งเป็นแนวทางการปรับปรุงการจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาให้แก่นักเรียน และพัฒนาวิธีการเผยแพร่ ประชาธิปไตยของครูประถมศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐที่จะ พัฒนารูปแบบการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนา ประเทศสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้จากการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านไปใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคกลาง
3. เพื่อศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคกลาง

4. เพื่อศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคกลาง โดยมีขอบเขตในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคกลาง มี 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านวิธีการเผยแพร่ประชาธิปไตย
2. การศึกษาการนำความรู้ที่ได้จากการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านไปใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา มี 2 ด้าน คือ ความรู้ด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และความรู้ด้านวิธีการเผยแพร่ประชาธิปไตย
3. การศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ด้าน คือ บทบาทเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และบทบาทเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน
4. การศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน มี 3 ด้าน คือ บทบาทเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย
5. ตัวอย่างประชากรที่ศึกษา คือ ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ผู้หมู่บ้านหรือผู้ช่วยผู้หมู่บ้าน และผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (พสส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุข

ประจําหมู่บ้าน (อสม.) หรือทหาร หรือตำรวจ หรืออาสาสมัคร หรือผู้เฒ่าตามธรรมชาติ ที่นายอำเภอแต่งตั้ง ที่รวมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคกลาง กลุ่มละ 50 คน ในจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดละ 75 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการวิจัยนี้ การทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยซึ่งต่างเวลาและสถานที่ ถือว่าไม่มีผลต่อคะแนนที่ได้ เนื่องจากครูประถมศึกษาได้ตั้งใจทําแบบทดสอบอย่างเต็มความสามารถ ภายใต้งื่อนไขที่กำหนดให้
2. คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษา ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้ร่วมชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ถือเป็นคำตอบที่ปรากฏในสภาพที่เป็นจริงและเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเผยแพร่ประชาธิปไตย หมายถึง การบอก การชี้แจง การให้คำปรึกษา และแนะนำความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน

ความรู้เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้และความเข้าใจของครูประถมศึกษาด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย วิธีชีวิตประชาธิปไตย และด้านวิธีการเผยแพร่ประชาธิปไตย

เนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ความหมายและหลักการประชาธิปไตย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิทธิเสรีภาพของประชาชนและหลักมนุษยสัมพันธ์ในการเผยแพร่ประชาธิปไตย และวิธีชีวิตประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรับฟัง

ความคิดของผู้อื่น การไร้เหตุผลในการตัดสินใจและยอมรับเสี่ยงข้างมาก การมีระเบียบวินัย และการเคารพกฎหมาย การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว การแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งโดยไร้เหตุผลในการประนีประนอม

วิธีการเผยแพร่ประชาธิปไตย หมายถึง การดำเนินการเผยแพร่ประชาธิปไตยตาม ขั้นตอนในการเผยแพร่ประชาธิปไตย ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นประเมินผล การเผยแพร่ประชาธิปไตย

การนำความรู้ที่ได้รับจากการเผยแพร่ประชาธิปไตยไปใช้ หมายถึง การนำความรู้ และความเข้าใจของครูประถมศึกษาในด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ ระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตย และในด้านวิธีการเผยแพร่ ประชาธิปไตยไปใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา

บทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำและ การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ให้แก่นักเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตย และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการส่งเสริม ประชาธิปไตย การให้คำแนะนำช่วยเหลือในการใช้กระบวนการกลุ่ม และการใช้วิธีการสอนเพื่อ ส่งเสริมประชาธิปไตยในห้องเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิด ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย โดยการให้คำแนะนำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุน และจัดให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกิจกรรมการต่าง ๆ

การเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึง การให้เกียรติ และยกย่องผู้อื่น ความตั้งใจในการทำงาน ความเป็นคนมีเหตุผล การเสียสละเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม ความมีระเบียบวินัย และความยุติธรรมต่อเพื่อนครูและนักเรียน

บทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำและ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน การให้

ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยแก่ประชาชนระดับหมู่บ้าน

การสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หมายถึง การพบปะพูดคุย การให้คำปรึกษาและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับประชาชน

การให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำจดหมายข่าว การชี้แจงตามหอกระจายข่าว การจัดนิทรรศการ การจัดทำโปสเตอร์ การจัดอบรม การประชุมชี้แจง การชักชวนให้ประชาชนเผยแพร่ในลักษณะพูดปากต่อปาก

การส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยแก่ประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตัดสินใจร่วมกันโดยใช้เสียงข้างมาก เคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ร่วมกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของสังคม และใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหา

โครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน หมายถึง โครงการที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำขึ้นและได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ความรู้และสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขให้แก่ประชาชน

ครูประถมศึกษา หมายถึง ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคกลาง

ผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ช่วยผู้นำหมู่บ้าน หมายถึง ผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ช่วยผู้นำหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีครูประถมศึกษาเผยแพร่ประชาธิปไตยในหมู่บ้าน ภาคกลาง

ผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตย หมายถึง ทหาร หรือตำรวจ หรืออาสาสมัคร หรือผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือผู้นำตามธรรมชาติที่นายอำเภอแต่งตั้ง ที่ร่วมเผยแพร่ประชาธิปไตยกับครูประถมศึกษา ภาคกลาง

ภาคกลาง หมายถึง พื้นที่ครอบคลุม 25 จังหวัด ซึ่งสุ่มตัวอย่างประชากรได้ 2 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัยจากหนังสือ วารสาร เอกสารโครงการเผยแพร่ ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์ครูประถมศึกษา เจ้าหน้าที่สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย และเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งรับผิดชอบโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผบม.) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน แบบสัมภาษณ์การนำความรู้ที่ได้จากการเผยแพร่ ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านไปใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา แบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา และแบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับ หมู่บ้าน โดยอยู่ในการควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 4 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิฉบับละ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความยากง่ายของ สำนวนภาษา การครอบคลุมเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 4 ฉบับไปทดลองใช้ (try out) กับ ครูประถมศึกษา ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้ร่วมชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตย ระดับหมู่บ้าน ซึ่งไม่ซ้ำตัวอย่างประชากร กลุ่มละ 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 4 ฉบับ มาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์ ต่อไป

4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากร

5. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อศึกษาความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับ หมู่บ้าน ภาคกลาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปสร้างหลักเกณฑ์ การคัดเลือก จัดฝึกอบรม และปรับปรุงวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของผู้ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประถมศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น